

kakoršne so uže bile, ako se hoče, da se naravno in postavno utemeljena tirjatev slovenskega ljudstva po rabi slovenskega uradnega jezika tudi samo le v prometu s slovenskimi strankami kedaj uresniči.

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Med takima bitjema — kakoršni sta bila starec in deva — med krstoma, tako nepodobnima drug drugemu, ki pa sta vendar molčala oba, oba skoro neživa bila, imel je moj pohod značaj nekove nenavadnosti, ki je čutje do nje zmagovalo me bolj in bolj.

Tretja osoba, med katere sem bil zašel tako nenadoma, da je bila do čela v svesti si in jako priprosta. Čestita starka, nje ljubav mi je bila priredila večerjo, sukala se je neprestano okrog mene, stregla mi je, silila me, naj jem in pijem, in poznal sem, da jako hrepeni po tem, kako bi razgovor začela z menoj. Ko je naposled videla, da sem okrepčal se, da sem često zagledal se v svojega godrnjavega gospodarja, a še češče v devico, povprašala je: „Od kodi ste, gospod?“

„Iz Poljske sem.“

„Ali iz kako daleke Poljske ste?“

„Od Skvira sem“ — povedal sem jej; ker sem bil narodil se v tamošnji vasici svojih roditeljev, nisem še vaju bil, da bi bil Krasnojars bil mi stalno bivališče. Opazil sem, da je zamišleni starec po mojem prvem odgovoru, da je vdal se svojemu poprejšnjemu položaju, ko je bil odmajal z glavo, kakor da sam sebi govori, da nič ne briga to ga. V tem je starka, ko je bila izvedela, da sem iz Poljske domá, jela hvaliti le-to domovino, a staremu grajati stepe in tožiti, kakovi ljudje utegnó biti z naših strani; ali meni to ni bilo nič novega, ni zanimljivega: znal sem, da je po tukajšnjih divjih krajih začel naseljevati se národ iz naših krajin. Ker je bila račila starka — ter je pohvalila, kolikor je hotela, Ukrajino, in dovolj orotila te stepe, ki je imenovala jih zakleto (nawidzonéj) Besarabijo, poskusil sem, da bi od nje zvedel kaj o njih samih in zakaj tako negostoljubno molčí moj gospodar.

„Kaj je našemu gospodarju?“ — vprašal sem — „zakaj je tako čmeren ali žalosten?“

„Bolí ga srce“ — odgovorila je starka — „bogatec se boji le tega, da bi mu ne zmanjkalo česa. Bogatinu so jako na brigi nepotrebne, nič vredne pleve, kakor ubožcu poslednje merice čistega zrnja. Zato je tudi naš ded — kakor po lastnem očetu, razbolil se, ker je tabun (čreda) konj zablodil nekam in ni vrnil se iz stepe!“

„Bog daj, da bi jezik posušil se ti, zato ker si jela lagati“ — oglasil se je starec izpred peči — „zakaj moje konje primerjaš nič vrednim plevam?! — brezi teh konj bi mi blezu bili na prahu in na plevah. V tej divji stepi nas živí le tabun; zemlja neče roditi potrebnega kruha, rogato blago morí neugoda, ovca daje kožuhovino, volno na svitke (suknja), ali več ne; s konji je najmanj truda, pa največ dobička. Poleti in pozimi hodevajo v stepe, tam se krmé s tem, kar nahajajo pod nogami; a ko jih poženeš na somenj, tam jih poprodaš, da ideš davek plačat, da zemsko najemnino oddadeš vlastelinu Vlahu, pa še ti kak groš ostane na bridke čase. Dokler sem imel po šestdeset kobil mater in po pol drugo stotino jake mladine, mislil sem, da bode to tako vse žive dni; mrli so mi otroci in unuki, ali miril

sem se; a sedaj je nesrečna ura pogubila vse, pa da se i živ zarijem v mrzlo zemljo.“

„Zakaj pa mislite, da so vaši konji uže pogubljeni?“ povprašal sem ga.

„Saj ste sami bili v stepi o današnjem zametu, pa to vprašujete! — Ali more takov mraz in buro dolgo časa strpeti kaj živega brezi pravega zavetja? — Na golem polji nič o taki vijavici ne ostane na nogah, a balke (doline), zametene s snegom, globoke so tako časi, kakor kaki vodnjaki, utopiš se v njih lahko, kakor v vodi. Po njih, gorjé meni, moj nesrečni tabun gotovo gaga sedaj; tam ga zverijad použije — živega, ali pa zmrzlega razvleče po stepi!“

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* Petdeset milijonov gold. podedoval je zadnji čas angleški starešina lord Valsingham. Stari stric njegov podal se je pred veliko leti v Indijo, kjer si je pridobil veliko bogastvo. Ko tam umrje, zapustí vse svoje premoženje svoji sestri gospej Jenings na Irskem. Čuda pa, da imenovana gospa nikdar ni zvedela, da je glavni dedič po svojem bratu, o katerem se je govorilo, da se je zgubil. — Denar je bil naložen v angleški banki, kjer je ležal do konca preteklega leta, ko je bankino upraviteljstvo naslednikom gospé Jeningsove naznanilo, naj se oglasé. Prišel je toraj lord Valsingham in se skazal kot njen edini dedič; denar se je z obresti narastel na 50 milijonov gold.

Naši dopisi.

Z Dunaja 31. jan. (Državni zbor. Dvorni ples.) Levičarji so v četrtek proti koncu seje po velikonemškem petelinu učitelju Krausu v zbornici napravili prekuc, ki je, kot nalašč za predpustni čas. Predsednik Smolka je namreč v prejšnji seji za zadnja dva predmeta dnevnega reda odločil pristojbinsko novelo in po tej kongruo. Velicega proroka Krausa pa je moral prešiniti nek na levici nenavaden duh spokornosti, ker pri koncu četrtkove seje oglasi se k besedi in trdeč, kako zeló je njemu in levičarjem sploh blagostanje duhovščine pri srcu, tedaj predlaga, naj se vrsta dnevnega reda gledé teh predmetov spremeni tako, da pride kongrua pred in potem še le pristojbinska novela na vrsto. — Na ta predlog ugovarjal je se ve da samo formalno grof H. Clam, da vrsta dnevnega reda prav nič ne odločuje zato, kateri sklep zbornice bode pred postal postava, da tedaj vse dokazovanje Krausovo ne velja nič.

Ker je bilo uže z desnice prav veliko poslancev odšlo mislečih, da je razprava za to sejo končana, bil je res levičarski predlog po prešteti glasovih sprejet z večino 4 glasov. — Ker je bila desnica toliko taktna, ne dotikati se enkrat sprejetega sklepa, pričela se je včeraj (petek) po rešenih nekaterih manjših stvaréh — obravnava kongruo.

Oglasili so se izmed levičarjev trije, izmed desnice 12 govornikov, med temi 10 duhovnov. Prvi dan govorili so izmed levičarjev Sturm, ki je govoril najbolj zoper resolucije, Lustkandel, izmed desnice pa Ozarkijevič, župnik Weber, ki je z veliko odločnostjo zavrnil podtikanje prvega govornika, kakor da bi se našel katolišk duhovnik, ki bi se po zboljšanju plače dal zapeljati k nepokorščini zoper višje duhovnike in pa Vajavič, ki je zahteval za pravoslavne duhovne enako zboljšanjeplače. — Za Lustkandelnom govoril je minister

Conrad naglasujoč soglasnost zbornice. Za glavne govornike izbrani so izmed levičarjev Kraus, izmed desničarjev grof Rih. Clam, ki bota govorila v prihodnji seji dne 4. svečana, za njima pa poročevalec Jireček.

V četrtek večer bil je veliki dvorni ples, katerega se je vdeležilo krog 2000 vabljenih gostov, med njimi tudi več državnih poslancev. — Krog pol desete ure prišel je v napolnjeno, krasno okinčano in s tisučerimi svečami bogato razsvitljeno dvorano cesar s cesarico na desnici, za njima pa dolga vrsta udov cesarske rodbine in dvornih dostojanstvenikov. — Godci so zdaj na visoki galeriji dvorane za ples odločene v onem priredju vnanjega dvornega prostora, ki je na levi prizidan na švicarski del cesarskega dvora. Ko sta cesar in cesarica prišla uže blizo svojih sedežev v drugem koncu dvorane, zagodli so godci pod vodstvom kapelnika Ed. Strausa in kmalu potem začeli so se vrtiti plesalci v bližini cesarjevi. Cesar nagovarjal je osebe svoje bližine v prvi vrsti gospé, potem pa, daljše kroge dosega-joč različne znane osebe. Enako je tudi cesarica, ki je bila videti najboljšega cvetočega zdravja, razgovarjala se s svojo bližino. Pred plesom predstavljene so bile cesarici odlične, k dvoru na novo došle osebe, gospé vnanjih poslanikov in pa udje domačega plemstva, med temi grofinja Barbova in njena stareja hči. Med vnanjimi zastopniki odlikovala sta se dva Japonca v svoji narodni obleki, zastopnik perzijanski. Pogrešala sta se na plesu cesarjevič Rudolf in pa nadvojvodinja Štefanija, katera sta še oba bolna.

Cesarica umaknila se je krog pol 11. ure v svoje prostore, cesar pa z vsem drugim dvorom tikoma pred 12. uro.

Od sv. Vida nad Cerknico. (*Korist in tudi škoda in težave hude zime. Vsem ni nikoli vstreženo.*) Po nekaterih krajih, posebno po Gorenjskem, je letošnja huda zima zaradi obilega snega ljudem zelo po volji, da zamorejo iz gorskih senožet (rovč) seno spraviti, in iz nekaterih gorá drva, les za barantijo in oglje dovaževati. Pri železnicah in velikih cestah zopet ljudje pri kidanji snega brez vsake zamude domačih opravil precej zaslužijo. Na Notranjskem, zlasti po hribih, je pa taka huda zima razun zaradi vode in koristi poljá in senožet le za veliko trpljenje in škodo. Pod 4 do 5 čevljev debelim snegom je bilo tam pa tam uže več gospodarskih poslopij (cimprov) do tal potlačenih, ker niso do časa snega iz streh ogrevali. Sadno drevje po nekaterih vrstih je oblomljeno, da večinoma še sami štuci stojé; dosti drevja pa tudi s korenino izdrtega leži. Otresti se pa nikakor ni dalo, ker se je od rosilnega dežja po drevji led nabral. Velika škoda je tudi po gozdih učinjena, ker so pri mnogih smrekah in hojah vrhovi obljeni, ter drevje ni za družega kot za posekati; sadno drevje pa z zasadbo drugih mladih drevesec nadomestiti. Pota so po mnogih hribskih vaséh uže dalj časa po velikih zametih popolnoma zaprta, da ljudje še živeža in celó soli ne morejo dobiti. Krompir in zopet krompir in kako sočivje je zmiraj na vrsti, a spomladi bo treba za seme drago kupovati.

Marsikateri morajo pač v tej hudi zimi lakoto in veliko mraza pretrpeti. Gosp. duhovni pastirji so tudi milovanja vredni, kedar so v taki hudi zimi kam daleč k bolnikom poklicani. Šola se ve da tudi veliko škodo na uku trpi, ker jih komaj po kakih deset v šolo pride, in še ti vsi premrti, da se jim nič učiti ne poljubi. Enemu samemu človeku še $\frac{1}{4}$ ure daleč na celo ni varno kam iti, da bi v snegu ne obnemogel. Nekateri imajo poldrugi meter dolge in 13 cm. široke smeče (deske), pri katerih je na sredi jermen, kamor se noga vtakne, da si po mehkeem snegu pri hoji pomagajo, ker kratki krplji se le pri trdem snegu rabiti zamorejo. Komur se ima po

tacih hribskih vaséh zaradi dolgov kaj zarubiti ali po eksekutivni dražbi prodati, se mu za sedaj vendar ni bati in tudi ne treba ustavljati, ker je debel sneg za delj časa to ustavil. Bog nam prikrati to zelo sneženo zimo in nas obvari še drugih takih! Kl.

Prem 25. jan. — V svojem zadnjem dopisu bil sem „Novicam“ med drugim tudi poročal, da je bil 7. dné t. m. tukaj že bolj prileten mož za „kozicami“ umrl, ter da je bila dotična hiša ravno svoj „kontumac“ prestala. Prostost bila je pa prebivalcem te hiše le kratka; uže 20. t. m. jo je županstvo zopet zastražiti moralo, ker so se bile „kozice“ v nji iz nova oživele. Sedaj so v tej hiši tri osebe na njih bolne, kar je tem huje, je to, da je cela družina zelo revna in uboga. Za vse potrebno bolnikom in še ostalim dvem zdravim osebam skrbi po moči občina.

Čuvaji pri takem mrazu, kot bil je tukaj skozi celi pretekli teden (toplomer laviral je med 4° in 7° R. pod ničlo) tudi ponoči in podnevu nimajo najprijetnejšega položaja; se ve, da se pri takem mrazu tudi pogosto menjujejo.

Ker se je bilo pričeto južno vreme kar čez noč od 18. na 19. t. m. v suh mraz spremenilo, je tudi sneg se strdil in dobro obležal, pod katerim sedaj trudna zemlja dobrodejno uže skoz 14 dni počiva, kar je tukaj kaj posebno izrednega.

„Kozice“ bile so se tudi na Ostrožnembrdu in na Suhorji prikazale, kamor so bile iz Trsta zanešene.

Sicer je pa sedaj tukaj in v okolici zdravstveni stan pri ljudéh dobro povoljen in ugoden.

Ker so bila pretekli teden pota zelo ledena in polzka, gre manjšim posestnikom zelo trda za steljo in drva, a kajzarjem in gostačem pa še trša za najpotrebnejši živež, ker ni nikakoršnega zaslužka.

Tukajšnja šola ima letos vseh skupaj 241 obiskovalcev.

En učenec in ena učenka (brat in sestra) bila sta v tekočem šolskem letu tukaj za „angino“ (davico) umrla. Ta bolezen se, hvala Bogu, potem med otroci ni več dalje razširila, ker je dotična hiša (železniška čuvajnica) od drugih hiš in otrok dobro daleč oddaljena.

Drugih posebnih novic za ta pot nimam poročati.

M. Rant.

Iz Ljubljane. (Slovenski državni poslanci pod vodstvom grofa Hohenwarta) izročili so dne 30. januarja naučnemu ministru Conradu spomenico o zadevah šolstva vseh vrst v slovenskih deželah in pa v Istri. O spomenici obširneje govorimo na drugem mestu današnjega lista. O sprejemu poslancev poroča se nam, da je grof Hohenwart priporočil ministru izpolnitev skromnih željá izraženih v spomenici. Potem izročil je spomenico dr. Poklukar naglasujoč posebno zanemarjeno ljudsko šolstvo na Primorskem in Koroškem, drugi poslanci povdarjali so enako zanemarjenje srednjih šol na Štajarskem, ljudskih šol v Istri itd. Minister izrekel se je, da so mu šolske razmere ravno omenjenih dežel osebno najbolj znane in da bode prevdaril želje v spomenici izražene.

Ker se je to izročevanje vršilo koncem javne seje, po tem, ko je minister končal svoj govor o kongru, bil je razgovor kratek in slovenski poslanci pri odhodu od ministra niso vzeli seboj mnogo nade, s tem korakom uže pripomoči slovenskemu (oziroma hrvatskemu) šolstvu v Istri na boljšo pot. Pripravljeni so tedaj po potrebi še za daljne korake — upamo s konečnim dobrim vspehom.

— (Nov močvirski odbor) izvoljen je bil uže meseca oktobra minulega leta. pa še do danes nismo čuli, da bi se bil sklical k izvolitvi predsedništva in k svo-

jemu poslovanju. Ne zdi se nam umestno ugibati o vspešnosti prihodnjega delovanja novega odbora, gotovo pa je velika napaka, da je sedaj delovanje tega za ljubljanski močvir velevažnega odbora dalj kot pol leta popolnem pretrgano. — Pričeti bo vendar treba resne priprave za osuševalna dela, skrbeti za zalogo stroškov, med temi za državno podporo, katera bi se sedaj brez izrednih sredstev dala pridobiti iz znanega meloracijskega zaklada, sedaj ložje zato, ker so se enake izredne podpore privolile Tirolski, Koroški, Štajarski in se imajo privoliti ravno sedaj Gališki, in dalje Česki. Omenjen zaklad pa dobiva samo po pol milijona na leto zdaj za deset let. Druge dežele pridno segajo po njem, Kranjska pa se bode obrisala, ako se ne ganemo o pravem času sami. — Potrebno se nam tedaj zdi vprašati poklicane oblastnike: Kaj dela naš močvirski odbor? Kaj se pripravlja za vrejenje teka naših gorskih potokov?

— (Ljubljanski letni somenj o sv. Pavlu) bil je prav slab; živine prignalo se je malo, kupčije ni bilo skoraj v nobeni vrsti blaga nič. Tega je bilo krivo v prvi vrsti neugodno vreme, debel sneg, slabe pota, pri živini pa tudi to, da se je plemena živina uže večidel poprej prodala. Zarad slabega vremena vdeležilo se je tudi občnega zbora kmetijske družbe zelo malo zastopnikov iz dežele.

— († Gosp. Matija Gregorič), hišnik in trgovec z žitom v Ljubljani, umrl je po dolgem bolehanju dne 30. januarija.

— (Grajščino Podvin) pri Mošnjah blizo Radoljice prodal je sedanji lastnik gosp. Mali francoskemu knezu Polignac-u za 28.000 gold.

— (Ljubljanskemu anarhistu krojaču Železnikarju) poojstrila je graška višja sodnija kaznen ječe 8 let na 10 let vsled pritožbe državnega pravdnika.

— (Odborova skupščina „Matice Slovenske“) bode v soboto 14. februarija ob 5. uri zvečer v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7.

Dnevni red:

1. Potrjenje zapisnika LXV. odborove seje.
2. Naznanilo prvosedstva.
3. Poročilo tajnikovo.
4. Poročilo književnega odseka.
5. Poročilo gospodarskega odseka o računskih sklepih za 1883. in 1884. l., o proračunu za 1885. l. in o društveni bilanci.
6. Pretresanje tajnikovega poročila o odborovem delovanju od 1. novembra 1883. l. do 31. januarija l. 1885.
7. Posamezni nasveti.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — V državnem zboru nadaljuje se danes obravnavo o kongru (duhovniški plači). V predzadnji seji sklenila je, kakor na drobno popisuje naš dunajski dopis leviška večina, da se ta predmet obravnava pred pristojbinsko novelo. — V ravno tisti seji hudoval se je Schönerer nad judovskimi časnikarji, ki poslancem zastavljajo pota na hodnikih, po katerih se vsakih deset korakov bere, da so pridržani samo za poslance. Konečno prosi predsednika, naj one lažnjive judovske poročevalce spoditi dá iz onih prostorov, sicer bo to on sam storil. — To je grozovito razsrdilo Izraela in pritožili so se pri predsedniku, ob enem pa sklenili, kujati se, dokler predsednik Schö-

nererja ne pokara. To je predsednik res storil pretekli petek, Schönerer pa je trdil, da se je izrazil samo zoper lažnjive časnikarje, ako se časnikarji po tem izrazu vsi čutijo zadete, on ne more nič za to.

Levičarji in posebno Herbst so se pri vprašanji zarad severne železnice silovito spekli posebno o tem, da se je Herbst o pravni oceni koncesije, katero si je vlada naprosila na odličnem mestu, tako zaničljivo izrazil. Ko je minister Pino kasneje v javni seji povedal imé onega pravnika, predsednika najvišje sodnije viteza Schmerlinga, videlo se je prav, kako so obrazi na levici rastli na dolgo. — V železniškem oddelku pa so se levičarji koj naravnost kujali in niso hoteli prevzeti volitve v pododsek, kateremu namerava minister razodeti vse skrivnosti tega vprašanja.

Nemška. — Afrikanska konferenca ne more dokončati svojih razprav, ker sila pri konferencah ne velja, prostovoljno pa se nobena država ne odpove svojih zahtev brez nekega odškodovanja.

Med tem dohajajo obširna poročila, kako se bojujejo nemški naselniki v Kamerunu na bregovih južno-zapadne Afrike. — V odseku državnega zbora izrazil se je vladin zastopnik, da bode rešitev vprašanja, ali naj bode Trst ali Genova začetna postaja parobrodskih voženj — prepuščeno dotičnemu društvu.

Angleška. — Uže poprejšnjo soboto popoldne prestrašeni so bili prebivalci Londona vsled grozovitih dinamitnih razstrelb v parlamentni palači in pa v nekdanji kraljevi palači, kasneje ječi in sedaj arsenalu Toweru. Podnevi, ob času, ko je ptujcem dopuščeno, obiskati ta dva poslopja, razpočilo se je veliko dinamita v parlamentu na dveh mestih, v Toweru pa na enem mestu. Poslopja sta zelo poškodovana, ljudi k sreči ne veliko. — Kar je pa pri tej dogodbi najhujše, je to, da je ta zločin po izreku nekega agenta Rose se le pričetek še hujših napadov.

Francoska. — Neki skrivnostni angleški telegrami iz Tonkina pripovedovali so o resni bitki med francoskim in kitajskim vojnim brodovjem, pa do sedaj še ni nikakoršnega potrdila one govornice, samo toliko je gotovo, da francoski general prav v kratkem prične zopet svoje vojne operacije, ker je došla mu nova vojn a pomoč uže združena z njegovo poprejšnjo vojsko.

Egipt. — Angleška vojska pomika se od več strani proti Chartumu. Od vodnjaka Abuklea v puščavi med Kortijem in Medamehom došel je Stewart s svojo četo po hudih bojih, katerih najbolj krvavi so bili pri Gubatu do reke Nil, kjer se je po združenji s četo, na pomoč mu došlo iz Chartuma, vtrdil, tako, da brani enako zvezo med Wolseleyovo in Gordonovo vojsko po suhem in po Nilu. Stewart bil je v onih bojih težko ranjen. — Zgube Angležev v teh bitkah znašajo 21 mrtvih in 104 ranjenih. — Ko je angleška vlada sprejela zanesljiva poročila o teh bitkah, in pa da se zdravje Stowarta dobro boljša, imenovala ga je kraljica za generalmajorja, Wolseley-u je pa naročila, njegovim vojakom izreči priznanje.

Zitna cena

v Ljubljani 31. januarija 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 7 gold. 18 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 33 kr. — rži 4 gold. 55 kr. — ječmena 4 gold. 55 kr. — prosa 5 gold. 85 kr. — ajde 4 gold. 55 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.